

Huddinge kommun
Kommunstyrelsen
2021-03-31

PROTOKOLLSANTECKNING

Ärende 3: Årsredovisning 2020 för Huddinge kommun

Huddinge är på många sätt en bra kommun att bo och leva i. Närheten till grönområden, badplatser och parker är uppskattat av många kommuninvånare och besökare. Det unika läget med närheten till storstadens möjligheter och förortskommunens småstadskänsla och den biologiska mångfald som Huddinges många naturreservat bidrar till ska vi ta hand om, värna om och utveckla.

Mycket gott arbete utförs i Huddinges verksamheter varje dag av engagerade medarbetare och chefer. Vi ser hur förvaltningarna arbetar målmedvetet med att stödja och ständigt förbättra verksamheten, men givet att Huddinge kommun har styrts av en moderatledd koalition de senaste 15 åren är det också koalitionens politik och koalitionens budget som ligger till grund för verksamheternas arbete. Vi hade ett eget förslag till mål och budget 2020 som hade gett verksamheterna andra och bättre förutsättningar.

Enligt årsredovisningen uppgick resultatet för den kommunala koncernen 2020 till 574 mnkr, det vill säga 270 mnkr över budgeterat resultat. Detta överskott har sedan bland annat använts för att sänka skatten 2021 med 10 öre vilket motsvarar cirka 27 mnkr.

Underfinansieringen och nedskärningarna i Huddinges välfärd har pågått i flera år och har lett till en av de lägsta lärartätheterna i Sverige för grundskolan, stora barngrupper i förskolan, många timvikarier inom äldreomsorgen och stora skillnader mellan våra olika bostadsområden. Huddinge kommun har dessutom bland den högsta sjukfrånvaron i länet och har toppat listan i många år.

Huddinge behöver en ny färdriktning. Där välfärdens resurser går till välfärden och där vi värnar om vår natur och vårt klimat. Tryggheten för våra äldre och för Huddinges barn och ungdomar börjar med tryggheten för vår personal.

Vi ser positivt på den nya styrmodellen och den nya processen för arbetet med mål- och budget som implementerades 2020. Vår förhoppning är att detta nya arbetssätt ska ge

förvaltningarna bättre möjligheter och tydligare direktiv för att kunna driva de projekt som politiken beslutat om. Det är också positivt att vi har en bra dialog kring genomförandet av politiska möten. Vidare är det bra att vi tagit fram en ny godstrafikplan givet att både Stockholmregionen och Huddinge växer och att kraven på ett hållbart och välfungerande transportsystem därmed ökar.

Ekonomi är jämställd och hållbar

För oss är en hållbar ekonomi en förutsättning för dagens och framtidens välfärd och ett starkare samhälle. Det innebär att välfärden och tryggheten går före sänkta skatter, utförsäljningar och privatiseringar.

Vi måste ta ansvar för vår och våra barns framtid, det gör vi genom att bygga ett starkt samhälle som ska hålla i generationer efter oss. Vi motsätter oss därför målet om ett successivt minskat skatteuttag, då vi ser stora behov i kommunens verksamheter. Varje skattekrona ska användas på bästa sätt och nämnderna ska sträva efter en effektiv resursanvändning. Det lägger grunden för att förstärka viktiga verksamheter och förbättra trygghet och villkor för personalen.

Huddingeborna ska ha makt över sitt eget liv och möjlighet till valfrihet inom vissa verksamheter. För oss innebär valfrihet möjlighet att välja mellan olika inriktningar och möjlighet att själv bestämma över insatser i till exempel hemtjänsten, men det är inte samma sak som att hälften av alla tillkommande skattefinansierade verksamheter och lokaler ska byggas och drivas i privat regi.

Huddinges invånare ska ha möjlighet att välja, men inte på bekostnad av att kommunen förlorar rådighet över sina kärnverksamheter.

Huddinge kommun är en attraktiv arbetsgivare

Personalen är kommunens viktigaste resurs och de gör ett viktigt arbete. De ska ha goda och trygga förutsättningar. Heltid ska vara en norm och deltid ska vara en möjlighet och fler ska erbjudas tillsvidareanställningar. Kommunen ska ställa höga och tydliga krav på arbetsvillkor – även i privata verksamheter som finansieras av kommunens skattemedel.

Antal årsarbetare i kommunen är lägre år 2020 jämfört med de senaste åren. Kommunens totala sjukfrånvaro har ökat med anledning av pandemin. Det är den korta sjukfrånvaron som ökat, medan den längsta sjukfrånvaron har minskat. Detta i kombination med ett lägre utfall i lönerörelsen är personalkostnadsökningen på 1,2 procent lägre jämfört med de senaste åren.

Men allt går inte att förklara genom att peka på pandemin. Sjukfrånvaron i Huddinge har de senaste åren varit den högsta i länet och en av de högsta i landet. Personalen inom förskolan,

skolan och äldreomsorgen är särskilt drabbade. Arbetet för att öka frisknärvaron och minska sjuktalen måste därför intensifieras. För få vikarier riskerar att spä på problemen ytterligare.

Sjukfrånvaron har dock ökat för alla nämnder utom kommunstyrelsen och bygglov- och tillsynsnämnden givet pandemin. Detta givet att medarbetare där i hög utsträckning har kunnat arbeta hemifrån. Det ger enligt oss en tydlig bild av hur pandemin och personalen arbetsförhållanden påverkat tjänstepersoner kontra arbetare i kommunen.

Vi vet vidare att det främst är kvinnor – ofta utrikes födda, som arbetar inom arbetaryrken som har otrygga anställningar och som arbetar under ofrivillig deltid. Socialdemokraterna driver därför frågan om rätten till heltid, vilket vi kommer fortsätta att göra. Rätten till heltid är inte bara en arbets kvalitetsfråga utan också i allra högsta grad en jämställdhetsfråga.

Ett växande Huddinge med fler jobb och företag

Vi var tidigt ute under 2020 med att påpeka att extra insatser behövde göras för att upprätthålla och stötta Huddinges näringsliv under pandemin. Det är bra att vi med ett brett politiskt samarbete har kunnat föreslå och genomföra insatser så som förenklad tillsyn och tillstånd, underlättande av företagets likviditet, stärkt kommunal service och information, rådgivning, nedkortade betaltider till leverantörer och uppskjutna årliga tillsynsavgifter - för att minska de negativa effekterna för näringslivet under coronapandemin.

Det saknas dock uppgift i årsredovisningen om såväl antalet tillskapade jobb under 2020 som arbetsplatskvot för året. Det saknas också information om andelen nystartade företag per 1000 invånare samt företagens betyg på kommunens service (NKI).

Gällande arbetslösheten har människors möjlighet till egen försörjning påverkats i hela landet på grund av coronapandemin. Det oroar oss dock att skillnaden mellan ökningen av arbetslösa mellan 18-64 år i exempelvis Stuvsta-Snättringe och Vårby är så stora. 2019 var arbetslösheten i Stuvsta-Snättringe 1,5 procent och har under 2020 ökat till 2,5 – och i Vårby var arbetslösheten 2019 6,5 procent för att 2020 ligga på 10,1.

I årsrapporten kan vi vidare läsa att arbetslösheten i Huddinge har ökat mer än i länet, vilket kan bero på att en större andel Huddingebor varit anställda i särskilt drabbade branscher och/eller haft osäkrare anställningsformer än genomsnittsmedborgaren i länet.

Återstarta Huddinge med offentliga investeringar

När Sverige och Huddinge återstartas efter krisen ska det göras genom gröna investeringar och mer resurser till välfärden. Vi menar att kommunen ska bedriva ett långsiktigt och strategiskt arbete med breda överenskommelser för att få de nödvändiga

infrastrukturinvesteringar i väg och spår som behövs. Särskilt viktiga satsningar är Spårväg syd, Tvärförbindelse Södertörn och Bytesplats Flemingsberg

Detta gäller även när vi bygger och planerar för kommunens verksamheter och dess lokaler. Det är positivt att Huddinge Samhällsfastigheter AB har färdigställt Glömstaskolan F-3, det är också bra att vi fått till ombyggnad av Tomtbergaskolan.

Vi är dock kritiska till att kommunalt finansierade och planerade verksamheter så som det särskilda boende och förskoleverksamheten i kvarteret Bildhuggaren i allra sista stund, när byggnaderna uppförs och verksamheten planerar för att flytta in till sommaren, får ändrade förutsättningar till att istället bedrivs i privat regi.

Alla elever ska nå kunskapskraven

Vi delar inte bedömningen att grundskolenämndens måluppfyllelse ska anses vara god.

Vad gäller grundskolorna så har meritvärdet för eleverna i årskurs 9 ökat, detta på grund av att pojkarnas resultat har blivit bättre. Detta är bra då de i regel haft sämre resultat än flickorna. Det är oroande att parallellt med ökande meritvärden så sjunker antalet skolelever som klarar kunskapskraven. Det är alltså färre elever som går ut med godkända betyg i alla ämnen, vilket är grundskolenämndens viktigaste mål.

Andelen elever som uppnår behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram minskar 2020. Det är andra året i rad som yrkesbehörigheten minskar samtidigt som meritvärdet ökar. Därtill har skillnaden mellan den skolenheten med lägst resultat och den skolenheten med högst resultat ökat.

Vi vet att pandemin påverkar alla kommunens verksamheter, men vi noterar också att problemen i Huddinges skolor har funnits under flera år, likaså den höga sjukfrånvaron bland personalen. Grundskolenämnden går återigen med stort överskott samtidigt som det inte har tagits in tillräckligt med vikarier för att säkra upp personalbehovet. Detta resulterar i mer pengar i kassan för kommunen men mindre stöd för elever och personal som får springa dubbelt så fort.

När det gäller kommunens förskolor så minskar andelen inskrivna barn i vissa geografiska områden, detta innebär med andra ord att de barnen som kanske allra mest skulle vara i behov av förskolan är där minst. På flera enheter är det också stora barngrupper. Det som å andra sidan är positivt är att förvaltningen har påbörjat ett arbete med att inkludera dessa barn i förskolan genom att bland annat satsa på fler öppna förskolor. Det är också tydligt att utbildningsnivån bland förskolepersonalen är relativt låg, cirka hälften av all personal i förskolan

idag står utan adekvat utbildning. Vi ser dock att mycket bra arbete pågår i förskolan och vi är positiva till det breda samarbete som vi ofta ser i förskolenämnden.

Huddinge ska vara en jämlik och jämställd kommun där invånarna är delaktiga i samhällsutvecklingen

Det görs mycket bra inom kommunen för att skapa ökad delaktighet för Huddinges invånare. Det är en viktig del av demokratin som speglar kommunens uppdrag att vara till och finnas tillgänglig för alla medborgare. Vi ser dock att invånarnas förtroende för kommunen – även om det är marginellt – har sjunkit de senaste åren. Kvinnor som tidigare haft rätt högt förtroende för kommunen har idag ett lägre förtroende än på 4 år. Samtidigt kan vi se att mäns förtroende ligger kvar och dessutom har ökat en aning.

Även i måluppfyllelsen om ökad jämlikhet kan vi se att kvinnors resultat i andelen invånare som under året känt sig utsatta för diskriminering, trakasseri eller mobbing ligger kvar samt har ökat sedan 2012. Männens resultat i samma kategori är desto lägre och har också minskat sedan föregående mätning.

För att kommunen ska bli mer jämlik och utvecklas på bästa sätt måste kvinnor och män ha lika möjligheter och rättigheter. Detta kan te sig självklart men vi vet att extra beaktande exempelvis måste tas när nya promenadsträckor planeras och att tillräcklig belysning då måste finnas. Segregationen och ojämlikheten i kommunen måste också minska för att fler människor ska känna sig trygga och ha tillit till sitt bostadsområde och samhälle i stort.

En äldreomsorg av hög kvalitet

Coronapandemin har blottat de brister som funnits inom äldreomsorgen under en lång tid. Det är ett svårt bemanningsläge och många har vikariat eller deltidsanställningar och behovet av rätt kompetens och trygga anställningar har blivit tydliga.

Vi kommer se en ökning av antalet äldre i Storstockholm och i Huddinge. Bara de kommande 10 åren beräknas antalet äldre över 80 år öka med 40 procent i vår region. Huddinge måste därför planera för såväl fler äldreboenden som för en fungerande personalförsörjning.

I årsredovisningen kan vi se att resultatet för måluppfyllelsen om att fler ska uppleva god vård och omsorg har försämrats. Andelen brukare som är nöjda med äldreboendet är signifikant lägre än för 2019, och följer en negativ trend sedan 2018. Främst är det kunder som bor på externa boenden som bidrar till det låga resultatet där andelen positiva svar var 62 procent. För kunder som bor på boenden drivna i kommunal regi är andelen positiva svar 74 procent. Huddinges resultat som helhet tillhör därför de lägsta i länet och i landet. Detta är en oroande utveckling.

Utöver detta så möttes vi i november 2020 av att den styrande koalitionen lade fram ett förslag om att avveckla den kommunala hemtjänsten, detta trots att den kommunala hemtjänsten har en omfattande verksamhet i kommunens alla delar med över 700 brukare och cirka 160 anställda, vilket gör kommunens egen regi till den mest populära utföraren. Beslutet överklagades bland annat av oss socialdemokrater till förvaltningsrätten då vi ansåg att beslutet tagits på ett felaktigt sätt. Vi är mycket glada över att förvaltningsrätten upphävde nämndens beslut. Vi beklagar att den moderatledda koalitionsprivatiseringsagendan gått före ambitioner om valfriheten och att höja kvalitén på vård- och omsorg inom den egna regin.

Vår förhoppning är att vi nu kan blicka framåt och diskutera hur vi kan avskaffa minutscheman, få ner antalet timanställda, och skapa en större trygghet för våra äldre genom en fast omsorgskontakt och bättre villkor för de anställda.

Med fler äldre i befolkningen behöver äldreomsorgen byggas ut för att möta behoven. Det försvårar planeringen av nya platser och att få en god organisation inom särskilt boende att kommunfullmäktige dessutom har tagit beslut om att häften av all tillkommande skattefinansierad verksamhet ska drivas i privat regi och att Lagen om valfrihetssystem (LOV) ska gälla inom särskilt boende.

Konsekvenserna riskerar att bli tomma platser på vissa avdelningar inom den egna regin med sämre bemanning som följd och därigenom en sämre kvalitet för den äldre. Privata aktörer, till skillnad från kommunal verksamhet, kommer också att eftersträva ekonomiska vinster och vinstjakten riskerar att gå ut över kvaliteten för de äldre.

Huddinge ska vara en trygg kommun där människor har råd med en bostad

Det är bra att Huddinge kommun satsar på ett ökat bostadsbyggande, däremot står vi inte bakom den moderatledda koalitionsvisionen om att prioritera äganderätter före hyresrätter. Jämfört med länet har Huddinge färre hyresrätter och fler äganderätter. Huddinge har en högre andel trångbodda hushåll än snittet i Stockholms län. Flest trångbodda hushåll har Flemingsberg och Vårby. Vi konstaterar att byggtakten 2020 är alltför låg.

Att den moderatledda koalitionen prioriterar bostadsrätter i så hög grad ger resultat i årsredovisningen där vi kan läsa att bostadsrätterna ökade med 73% år 2018, 78% år 2019 och 0% år 2020, motsvarande siffror för hyresrätterna är 27% år 2018, 0% år 2019 och 0% år 2020.

Det är idag väldigt svårt att få tag i en hyreslägenhet, vilket bland annat medför att unga inte kan flytta hemifrån, trångboddheten breder ut sig och äldre som vill bo mindre och sänka sina

boendekostnader får svårt att flytta från sin villa. Kötiden i Huddinge för en hyresrätt är över nio år och en betydande del av hushållen saknar idag tillräcklig inkomst för att kunna flytta in i en nyproducerad hyresrätt. Länsstyrelsen har pekat på att det totala antalet lägenheter i länet med lägre hyra minskar, de varnar också för att utförsäljningar av allmännyttans bostäder leder till att andelen minskar. Vi socialdemokrater anser därför att kommunen inte ska sälja ut allmännyttans bostäder utan att vi istället måste öka byggtakten för hyresrätter.

Ett växande civilsamhälle och ett starkt föreningsliv

Alla Huddingebor, oavsett bakgrund och var i kommunen man bor, ska ha möjlighet att ta del av ett rikt kultur- och fritidsutbud. Konsten, kulturen, idrotten och föreningslivet bidrar till att skapa ett rikare samhälle att leva i. Ett starkt kultur- och föreningsliv är en förutsättning för ett levande och demokratiskt samhälle.

Huddinges föreningsliv och civilsamhälle gör redan idag stora insatser för vårt gemensamma samhälle och invånare. Det är en kraft att ta tillvara på och värna om. Vi är därför övertygade att kommunen bör arbeta för ett närmare samarbete med civilsamhället, oavsett som det rör insatser för äldre, unga, nyanlända, eller för exempelvis idrottande eller lärande. När människor har trygga, inkluderande och engagerande platser att mötas på skapas en sammanhållning som är svår att få till på andra sätt.

Hållbart Huddinge med ekosystem i balans

Huddinge ska ha god vattenstatus i sjöar och vattendrag. Vi behöver därför tydliga åtgärder på kort och på lång sikt för att värna Huddinges sjöar, vattendrag och våtmarker så att miljö kvalitetsnormerna kan uppnås. Det är bra att vattenstatusen överlag inte har försämrats. Däremot ser vi ett behov av snabbare och bättre resultat och att vattenstatusen inte ska försämrats i någon sjö, så som det nu gjort under 2020 bland annat i Orlången.

Uppkomsten av dagvatten måste minimeras och det dagvatten som uppkommer ska tas om hand på ett sådant sätt att dess negativa påverkan minskar i enlighet med kommunens dagvattenstrategi. Dagvattnet bör utnyttjas som en resurs genom att synliggöra dagvattnet och på så sätt öka de pedagogiska, rekreativa och estetiska värdena, samt gynna den biologiska mångfalden.

En rättvis omställning

Alla Huddingebor kan bidra i klimatarbetet men för att lösa klimatkrisen måste vi agera gemensamt. Med smart stadsplanering och fortsatt arbete med ekosystemtjänster kan kommunen bidra till mer hållbara stadsmiljöer och minskade koldioxidutsläpp genom att underlätta för Huddingeborna, företag och verksamheter att göra klimatsmarta val.

Det är positivt att energianvändningen i kommunens kommunala lokaler har gått ned. En viss del av detta bör dock gå att förklara genom coronapandemin och andelen hemmajobbare.

Det är också positivt att andelen fordon som drivs av förnyelsebara medel har ökat och att koldioxidutsläppen från kommunens varutransporter har minskat.

Antalet cyklister i förhållande till invånarantalet har ökat sedan föregående mätning från 17 till 24 cyklister/1000 invånare. Troligtvis har coronapandemin även påverkat cyklingen under mätperioden.

För Socialdemokraterna
Sara Heelge Vikmång